СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 235. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 8-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 235. Jersey City, N. J., Thursday, October 8, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ЗА ДАЛЬШУ ДЕВАЛЮАЦІЮ ГРОША

ВАШИНГТОН.—Президент Рузвелт дав до зрозуміння конференції ґазетярів у Білім Домі, що на випадок поновного вибору його президентом Злучених Держав він буде добиватися від конґресу надання йому влади далі обезцінювати валюту краю, як цього, на думку уряду, зайде потреба.

ЛАНДОН КРИТИКУЄ ЦЕНЗУРУ НОВИНОК УРЯДОМ.

ТОПІКА (Канзас). — Ґубернатор Ландон, републиканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, закидав у своїй промові, що уряд президента Рузвелта завів цензуру на новинки, бо не дозволяє подати до публичного відома докладних вісток про ведення „адміністрації поступу праць" („Доблю-Пі-Ей").

ВЕЛИКІ ПАРТІЇ ВИДАЮТЬ ВЕЛИЧЕЗНІ ГРОШІ.

ВАШИНҐТОН. — Краєвий комітет Републиканської Партії заповідає, що він видасть на теперішню президентську кампанію коло 8 і пів міліона долярів. З тої суми вже зібрано коло 2 міліони.

Краєвий комітет Демократичної Партії думає видати коло 5 міліонів долярів.

До цього ще треба додати коло 13 міліонів долярів, які видадуть стейтові й окружні комітети двох великих партій. Тому й називають ці вибори найдорожчими виборами в історії Америки.

ЗАКИДУЮТЬ РОДИНІ РУЗВЕЛТА НАМІР ПРОДАЖУ ЛІТАКІВ РОСІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для розсліду амуниції подав до публичного відома афідейвит (заприсяжене писемне зізнання) Антонія Фокера фабриканта, щодо продажу 50 військових літаків Росії. Зізнання говорить, що президент знав про цей контракт, що Еліот Рузвелт мав з цього контракту заробити пів міліона долярів, що Фокерова сторона вже навіть була виставила чек на першу рату Еліотові Рузвелтові, але цей чека не виміняв на гроші через сварку між президентом і Вол Стрітом.

Еліот Рузвелт заперечує, начеби він колинебудь робив такий контракт, про який говорить Фокер. Він каже, що він зобовязався був продати Фокерові літаки, але не військового типу, та що він виразно вимовив був собі, що ці літаки не мають бути продані ніякому чужому урядові. Підчас переговорів ніколи не говорено про висоту заробітків. Він заперечив теж, немовби батько, президент Злучених Держав, був у цю трансакцію вмішаний. До того Еліот Рузвелт додав, що ціла вістка походить із джерел Републиканської Партії.

ПОДАЮТЬ ПЕТИЦІЮ ЗА ІНКОРПОРАЦІЮ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ ПРАЦІ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — В уряді секретаря стейту внесено петицію за інкорпорацію Американської партії Праці („Америкен Лейбор Парті"). Як цього вимагає закон, петицію підписали понад 60,000 людей.

При цьогорічних виборах на бальотах цеї партії буде поміщений як кандидат на уряд президента Злучених Держав Рузвелт, а як кандидат партії на уряд стейтового ґубернатора Лемен.

ЗАКИДУЄ РУЗВЕЛТОВІ ПОМІЧ „ЧЕРВОНИХ".

НЮ ЙОРК. — Бейнбридж Колбі, що був секретарем стейту за демократичної адміністрації президента Вилсона, виступив у радіовій промові проти кандидатури Рузвелта за те, що, мовляв, його піддержують комуністи.

ВИПАДОК У КОПАЛЬНІ.

МОЛЕН (Айдаго). — У копальні „Морнинґ" недалеко від цеї місцевости зірвалася залізна линва, на котрій висіла підойма, що нею возять людей на роботу й з роботи. Через випадок погибли на місці 10 майнерів. Один майнер уже збирався вступати до клітки, коли почув, як рвалася линва й клітка полетіла вниз. Він малощо не полетів за кліткою.

УДАР ГРОМУ В ФУТБОЛЕВУ ДРУЖИНУ.

КАНТОН (Огайо). — У дружину футболевих грачів школи Леймен Гай Скул, що грали на площі Гилтоп, ударив грім. Один грач згинув на місці, 11 інших були поражені, але їх урятовано.

ПОЛЕТІВ ПОНАД АТЛЯНТИК.

НЮ ЙОРК. — З летничого майдану Флойда Бенета в Бруклині вилетів у вівторок коло пів до 8-мої години рано шведський летун, Курт Бойркваль, у дорогу понад Атлянтик до Стокгольму, столиці Швеції.

Їхати мала з ним баронеса Ева Бліксен-Фінеке, але летун її лишив.

ТРУПИ В МЕКСИКАНСЬКИХ ВИБОРАХ.

Мексиканський часопис „Ля Пренса" подає, що підчас виборів у стейті Тляксаля прийшло до поважних заворушень, у котрих убито 13 осіб.

ЦИФРИ, ЩО БАГАТО ГОВОРЯТЬ.

В 1935-му році споживачі в Польщі заплатити за рогату худобу 291 міліонів злотих. З цієї квоти дістали селяни ледви 134 міліони злотих, а 157 міліонів дісталися до кишені посередників. Ще гірше стоїть справа з безрогами. За них заплатили споживачі 568 міліонів злотих; продуценти-селяни дістали тут ледви 288 міліонів злотих, а посередники 281 міліонів злотих. Отже в кишені посередників знайшлося разом 348 міліонів злотих. А треба знати, що посередництво живе коштом продуцента й консумента.

ЕЛЄКТРІВНЯ ОБКРАДАЛА КОНСУМЕНТІВ І ГРОМАДУ.

Торговельний відділ окружного суду у Варшаві оголосив мотиви присуду в справі варшавської елєктрівні. Мотиви списані на 50 сторінках машинового письма. Мотиви звертають увагу, що пізвана спілка допускалася систематично в відношенні до відборців невідповідних метод поведінки, щоб штучно підвищати оплати неправильним визначуванням максімум запотребування, що тягнуло за собою підвишку постійних оплат і зменшування рабатів. Ці в злій вірі довершувані крутійства, щоб штучно підвищати оплати відборців, поповняла пізвана спілка, хоч мала величезні зиски, що за останніх 10 літ були 34,000,000 зл. Також лихо вели інвентар і книговодство. Експльоатаційні кошти підвищали нарочно, щоб дістати вищу ціну за струю. Комісія, яка була покликана означити ціни струї, подавала дані, незгідні з правдою.

КНИЖКА ПРО ЦИГАНІВ.

Німецький учений д-р Мартін Бльок видав у Липську книжку п. н. „Цигани, їхне життя й душа". Довший час перед написанням цієї книжки перебув автор особисто між циганами, збираючи матеріял. В згаданій книжці зображене національне питання циганів, їхня індивідуальність, обичаї й традиція. В книжці є сотки оригінальних знимок з циганського побуту.

МАТИ ЗГУБИЛА НЕМОВЛЯ — З РОЗСІЯННЯ!

З розсіяння письменник шукає пера, що його держить у руці, або професор книжки, яку має перед собою на столі. Та такого прикладу розсіяння, що його виявила якась 24-літня Софія Мікульська з Данціґських Вижин, таки, здається, досі не було! Їдучи до Ґдині, згадана Мікульська залишила в залізничному поїзді в переділі 4-тижневу дитинку в подушці. Щойно в центрі міста пригадала собі про згубу й перестрашена поїхала чимскорше автом назад на двірець до вагону. Поїзд іще стояв і дитинка ще спала в подушці.

УСТАЛЮЮТЬ РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ ЗА КОШТАМИ ЖИТТЯ.

Заряд „Ґенеральної Електричної Компанії" в Скенектеді, Ню Йорк, та представники робітників погодилися на усталення робітничої заплати 12,000 робітників підприємства. Робітнича заплата має бути усталена згідно з коштами життя, себто, як підносяться життеві кошти, має бути піднесена заплата. Згідно з тою засадою підноситься з днем 22-го жовтня заплату робітників на 2%.

ВНАСЛІДОК НОВОГО ПРАВОПИСУ ПОДОРОЖІЮТЬ ТЕЛЕҐРАМИ.

Урядники по поштах у Польщі, що приймають телеґрами й обчислюють скількість слів, з 1-шим вересня ц. р. керуються приписами нового польського правопису. При обчислюванню числа складів беруть під увагу нові способи писання, що збільшають значно число окремих писаних слів. Ціни телеґрам тимсамим подорожіли.

„ВІДЧИНИТИ — ПОЛІЦІЯ!"

В год. 8:30 рано до мешкання ювилера М. Рознера у Варшаві хтось застукав. На питання служниці, В. Турадек, упала відповідь: „Відчинити — поліція". Служниця зараз відчинила, а тоді до мешкання впали пять драбуґів, з яких один був перебраний за поліцая. Напасники кинулися на служницю й Рознера, звязали їх шнурами й закнеблювали їм уста, а Рознера, який почав прунатися, побили й вибили йому два зуби. Опісля один бандит станув коло дверей, другий пильнував звязаних, а три пльондрували мешкання. Ограбили Рознера на 30,000 зл. готівкою й 50,000 зл. брилянтами. По грабіжі вломники втекли, а звязані Рознер і служниця звільнилися від шнурів аж 15 хвилин пізніше.

СМЕРТЬ У ТОРФІ.

В Семяновицях під Ґнезном на полі П. Клявітра копали торф син Клявітра Сильвестер, літ 31, і Ст. Штрінґер, літ 43. Коли вечором згадані не вернулися домів, зачали їх шукати. Завважили, що земля поглинула обох підчас копання торфу. Аж за кілька годин відкопали їх уже неживих.

ВТРАТИЛИ ПРАЦЮ, БО РОЗМОВЛЯЛИ ШЕПОТОМ.

У Німеччині видали розпорядок, що робітникам, занятим при роботах над укріпленнями на французькому кордоні та в фабриках муніції, не вільно розмовляти між собою шепотом. Робітників, які не будуть придержуватися цієї заборони, будуть звільняти з праці без законного реченця виповідження. Усунені на основі згаданого розпорядку три робітники звернулися до суду праці в Кельні зі скаргою за відшкодування. Суд скаргу робітників віддалив, мотивуючи причину тим, що обвинувачені часто між собою розмовляли шепотом і переставали говорити, коли хто до них зближався.

БУДОВА ЦУКРОВАРНІ В ТЕРНОПОЛІ.

Нарешті запало рішення в справі вибору місця під будову цукроварні, що має стануги на Поділлі. Вибрано комплекс ґрунтів на терені громади Березовиця Велика під Тернополем. Приготування до будови розпічнуться у вересні ц. р. Нова цукроварня буде орухомлена в 1938 р.

З РАДОСТИ ВПИВСЯ Й УБИВСЯ.

На гостинці Пачково-Костшин на Познанщині 33-літній Фр. Прокоп, їдучи ровером, наїхав у повному бігу на дерево так, що згинув на місці від розбиття черепу. Слідство устійнило, що Прокоп був зовсім пяний і надужив алькоголю з радости, що дістав посаду по довшому часі безробіття.

БІЛІ НОЧІ НА ПОМОРЮ.

На Поморю й на Виленщині виступає явище „білих ночей". На Поморю вони нераз такі ясні, що без труду можна підчас них читати часопис, чи книжку — без усякого штучного світла. Багато поморських міст використовує практично „білі ночі" в той спосіб, що ліквідують підчас „білих ночей" ґазове чи електричне освітлення майданів, міських вулиць і т. д. Поморські міста заощаджують у своїх буджетах чималі суми на цих „білих ночах". А що поморські „білі ночі" тревають і підчас жнив — видно нераз, як селяни звозять цими ночами збіжжя.

ЗАРІЗАЛИ ЛОСЯ НА МЯСО.

В Зайках, чцянської ґміни, коло Городна, заблукався в лісі лось. Селяни вчинили нагінку, ввігнали лося в багно, обезсилили, приволікли до стодоли в селі, а на другий день зарізали на луці в корчах і поділилися мясом. Поліція потягнула до відповідальности 20 селян за чигунство („клусовництво") і за звіря, що його охороняє закон. Селянам грозить гривна 500 зл. і 6 тижнів арешту.

ЗА ЗНЕВАГУ МОНАСТИРЯ.

Переїздячи трамваєм коло монастиря й женської ґімназії Назареток у Варшаві, Вол. Лодожинський відізвався голосно до окруження: „Ось місце темноти!" Ці слова образили релігійні почування присутніх, вони закликали поліцая, який списав протокол. Суд засудив Лодожинського за зневагу релігії, признаної державою, на 6 місяців вязниці з завішенням виконання кари.

КРАСА ЯК ЛІК.

Румунські часописи повідомляють про дивний припадок вилікування немови. В Сатумаре 20-літній Урсосічі, німий від 12 літ від щесного припадку, був очарований вродою молодої двічини, яку припадком стрінув. Це вчинило на нього таке потрясаюче враження, що він відзискав мову. Коби де не побачив поганої дівчини і коби знову не втратив язика!

ПОЛЬЩА ХОЧЕ КОЛЬОНІЙ

ЖЕНЕВА. — На засіданню Ліґи Націй, що обговорювала справу мандатів, польський делеґат Комарніцький поручив справу жидівської еміґрації. Він сказав, що в середній і східній Европі живе багато жидів, які внаслідок тяжкого економічного положення не можуть прожитись. Їх треба десь висилати. А що Палестина замала, щоб їх усіх приняти, то польський делеґат піддавав гадку, щоб Ліґа Націй приділила для тої цілі якісь кольоніяльні території. Над тими територіями, очевидно, обнялаб мандат сама Польща.

ЯК ПОСТУПАЮТЬ БРИТІЙСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ.

ЕДІНБОРО (Шотляндія). — На своїй річній конференції в Едінборо Брітійська Партія Праці постановила переважною скількістю голосів піддержати уряд у його мілітарному зброєнню. Конференція пояснювала це „відступлення від своїх засад" тим, що існує небезпека з боку чужих диктаторств.

ХОЧУТЬ ОБНИЖАТИ МИТА.

ЖЕНЕВА. — На засіданню Ліґи Націй англійські і французькі делеґати внесли резолюції, що домагаються скорого переведення постанов англійсько-французько-американської торговельної умови, яка передбачає обнижку мит і оживлення міжнародного товарообміну. Інші делеґати висказувалися, що в засаді ці резолюції правильні, одначе дальше їх переведення залежить від тих держав, що цю умову заключили.

НІМЦІ НЕЗАДОВОЛЕНІ З ОБНИЖКИ ЛІРИ.

РИМ. — Німецькі урядові круги висказують отверто своє незадоволення з приводу цього, що Італія обнизила свою ліру й приступила до монетарного бльоку, до якого належать Франція й Англія. Незадоволення таке велике, що німецький амбасадор у Римі зложив візиту Мусолінієві й запитався його, що означає цей „новий, протинімецький, Штреза-фронт"? Мусоліні його запевнив, що обнижка італійської валюти ні трошки не сколотила італійської приязни до Німеччини.

І ЧЕХИ ОБНИЖУЮТЬ ВАЛЮТУ.

ПРАГА. — Чехословацький кабінет міністрів після довгої дебати рішив обнизити вартість чеської корони на приблизно 15%. З попереднім обниженням, що мало місце два роки тому, чеська корона втратила на вартості коло 30%. Рівночасно з цим чеський уряд подбав, щоб охоронити суспільність від наглої підвишки цін.

ПОМЕР УГОРСЬКИЙ ПРЕМІЄР.

БУДАПЕШТ. — В маленькому німецькому містечку Німфенбурґ, перебуваючи на лікуванню, помер премієр Угорщини Ґембеш. Він був „правою рукою" угорського диктатора, Гортія. В заграничній політиці був отвертим приятелем німців і італійців. Своїми поглядами клонився вбік фашизму. Виступав проти повороту Габсбурґів на угорський трон.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ НАСТУПАЮТЬ.

БУРҐОС. — Еспанські повстанці далі наступають. Одначе чим ближче Мадриду, тим більшу опору натрапляють з боку військ уряду. Всетаки за одну добу вони посунулися вперед девять миль і здобули шість міст. Війська уряду приготовляються до облоги в Мадриді. На вулицях будують барикади.

ЗАПІЗНАВСЯ З ПОЛЬЩЕЮ.

ЛЬВІВ. — Ґрецький князь Петро, кузин грецького короля, відвідував Польщу і потім вступив до Галичини. Відвідуючи ріжні сторони, хотів зняти собі кілька фотографій. Та в тій хвилі зявилися „спренжисті" польські поліцаї й арештували грецького князя. Певно підозрівали його, що належить до ОУН. Не помагали запевнення князя, що він не винен. Щойно коли він скомунікувався з вищою владою, його випустили, перетримавши дві години на поліції.

ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ МАЄ НІЖНЕ СЕРЦЕ ДЛЯ ЖИДІВ.

ЛЬВІВ. — Український львівський єпископ Бучко мав розмову з одним жидівським кореспондентом, Шимоном Бундом, яку Бунд опісля подав до преси. У цій розмові еп. Бучко дуже хвалив жидів. Він сказав, що жиди з природи річи не тільки не сприяють, але навпаки, осуджують комунізм; говорив також, що антисемітизм це антихристіянізм. Важко осудив напади на жидів по селах і висловив „тяжко скривдженим сільським жидам" своє співчуття. Дальше заявив еп. Бучко, що він переконався, що „жиди є нарід вибраний Богом не для панування над світом, але поучування його".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ БУДЕ ГОЛОД?

Наші московські ступайки питають здивовано українську національну пресу, чому то вона нічого не пише про те, що Німеччина стоїть перед голодовою катастрофою, що німецький робітник буде зле віджИвлятись і т. п. І кажуть, що якби пустив хтось якісь фальшиві вісти про голод у Советах, то українська „контрреволюційна" преса булаб заповнена новинками і статтями про цей голод. Але про голод у Німеччині — нічого не пише.

Ось так підступно беруться большевики уже заздалегідь заперечувати те, що готова написати українська свобідна преса з нагоди донесень самої советської преси про вислід цьогорічних жнив. А ці донесення дають багато до думання. Бо в них стверджується офіційно, що цьогорічні жнива в Советах не випали добре, що вони гірші від жнив з минулого року, та що вони тимсамим не виправдили тих сподівань, які на них покладали Совєти. Далі виходить з тих донесень, що таки найгірше недописали жнива на землях корінної Росії, що означалоб, що Московщині загрожує голод. Та, як пишеться далі в донесеннях, в Московщині голоду не буде, бо зародив хліб — в Україні.

Ось це мале донесення є для нас дуже багатомовним. І як таке, заставляє нас знову писати про голод. І то не так про голод у Московщині, як про голод в Україні під Совєтами.

Ми і тепер не будемо застановлятися над тим, чи буде голод у Німеччині, бо німецька статистика такого голоду не заповідає, а якби й заповіла, то є кому турбуватися німецьким голодом і без нас. Крім цього ми переконані, що коли й буде Німеччині чого бракувати, то цей брак відчує німецький нарід головно тому, що його земля не може видати настільки земних продуктів, скільки треба, щоб виживити німецький нарід як слід та щоб вистарчило ще й на те, щоби було чим вигодувати потрібну скількість худоби. Значить, що як буде в Німеччині голод, то буде він з природніх причин. І головно з таких причин буде німецький нарід недоїдати. Та з Україною й українським народом справа мається зовсім інакше. Україна має багату землю і видає стільки, що може добре виживити все своє населення. І тому український нарід під Совєтами не мав потреби голодувати в минувшині і не потребує і тепер голодувати, Але правда є та, що він голодував, що він не доїдає тепер, і певно далі буде недоїдати, а то й гинути з голоду, бо окупантська московська влада як давно грабила Україну, так і грабити буде її далі. І далі буде вивозити з України хліб у Московщину, чи за границю. І тому далі буде так, що ситий український нарід не буде, а буде тільки животіти. А навіть буде вмирати з голоду, якщо така голодова політика буде Москві знов потрібна. Так було в минувшині і так буде тепер. І то навіть без огляду на те, чи жнива в Московщині будуть добрі, чи злі.

О. С.

ЗНОВ ПРО ЖИДІВ

(Розмова з єпископом Бучком).

Ніколи я не думав, що так хутко доведеться мені знову вертатись до теми про жидів. Змушує мене до цього інтерв'ю, яке дав (ось уже другий раз) редакції львівської польсько-жидівської **„Хвилі"** український греко-кат. єпископ Бучко.

Хочу зачати від того, що сказав сам єпископ.

Отже насамперед еп. Бучко заявив, що **обвинувачення жидів у комунізмі — неслушні.** Правда, є одиниці, але це винятки, бо жид з природи індивідуаліст і навіть **осуджує комунізм.**

Так стоїть чорне на білім у **„Хвилі"** з 17. вересня ц. р. Виходить, що вже самі жидівські назвища, які фіґурують у всіх роцесах Комуністичної Партії Західньої України (КПЗУ) в Галичині і **масова** участь жидівства в советській бюрократії та в дипльоматичнім представництві Советів не значать у єп. Бучка нічого, коли він твердить, що жид-комуніст це виняток...

Та мубуть єп. Бучко сам непевний, чи хто повірить у те, що він каже, тому додає, що не дивно, що в тих страшних змаганнях за сяке-таке нині, а може й за сяке-таке завтра, слабші характери (серед жидів), тонучи, хапаються навіть „бритви", себто комунізму.

Значить, єп. Бучко вважає, що це нужда пхає жидів до комунізму. Коли так, тоді чим пояснити собі факт, що навіть добре ситуовані жиди, навіть ґазети жидівської буржуазії, як **„Хвиля"** або **„Пшеґльонд"**, співчувають СССР і комунізмові, співчувають „народньому фронтові"? А чи та „бритва" комунізму крівавого косою смерти не перейшлася по нашій Україні й чи не зачинає вона своєї роботи і в Галичині? І чи з огляду на ту „роботу" можна виправдувати тих жидів, які за ту „бритву" хапаються, щоб нею нас різати?

Треба осуджувати антисемітизм, як це робить єпископ. Але треба українському єпископові **осуджувати рівночасно** ті погроми християн, наших селян, які роблять в Україні жидівські комісарі. Єпископ каже, що жидівський нарід це **вибраний нарід,** якому належиться право **„повчати інші народи".** А далі каже, що жидам належиться власна держава, та що всі християни повинні бодай морально жидам помагати ту державу дістати.

Ми навіть не уявляємо собі, щоб знайшовся якийсь жид, котрий міг би в подібний спосіб висказатися про українців, осуджуючи зразом кольонізацію України і Криму жидами, вчинок Шварцбарта і т. п.

Таких жидів ви не знайдете... А коли так є, то чи почуття власної самопошани не повинноб нам дораджувати висловлювати трохи обережніше свою любов до народу, **який ніколи нам такої своєї любови не висловлював,** а який, навпаки, завше співчував з Москвою або з Польщею...

Простягати руку жидам за ніщо тоді, коли вони (поза маленькими винятками) мають для нас неґацію, а симпатії для наших ворогів — значить не цінити своєї вартости.

ЛІТЕРАТУРА Й ПОЛІТИКА В СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

I.

Культурне життя на привязі — це так можна сказати про положення науки й мистецтва в країнах диктатур. Чи в Італії Мусолінія, чи в Гітлеровій Німеччині, чи в Сталіновім СССР або в інших дрібніших країнах з диктаторським режімом — всюди картина одна: письменство і мистецтво стоять під диктатом політичного режіму.

Коли перенесемося думкою в добу першого століття перед Христом і в перший вік християнської ери, то можемо знайти в „літературній політиці" римського цісаря Августа дещо подібне до „кермування культурним життям" у сучасних диктаторських державах. Август, щоб звеличити свою силу і славу, як єдиновладного правителя римської держави, вмів поставити на службу собі вельми обдарованих поетів, як Верґілій, Горацій, Овідій і багато інших. Зі страху перед могутнім володарем або задля „лакомства нещасного" римські поети в своїх віршах ставили Августа нарівні з богами і підносили до неба його заслуги перед державою і римським народом. Звісно, римські письменники, що силою обставин перевертались з ворогів Августа в його слуг, всеж не мали такого страшного **іспиту совісти,** як українські письменники під російською советською владою. Римляни не мусіли прославляти чужинецької диктатури над своїм народом. Інше бачимо на совєтській Україні. Навіть ті з українських письменників, що, за виразом Павла Тичини, поцілували „пантофлю (большевицького) папи". не могли догодити вимогам московських диктаторів у добі „пятирічок". Імена Хвильового, Косинки, Ірчана, Вишні, Підмогильного та багатьох інших, що загинули або гинуть під комуністичною диктатурою, свідчать про те, як болюче і тяжко пристосуватись українським письменникам, навіть камуністам, до большевицького російського режіму. Коли глянути на українську літературу під совєтською владою після погрому 1930—33 року, то помітно великі зміни і в людях, і в темах і в стилі та в мові. На літературнім обрію совєтської України зявляються нові, невідомі імена, часто неукраїнського роду, так звані „українізовані".

Типова щодо цього є збірка віршів „Зростання", видана в Києві 1935 р. В цій збірці містяться вірші чотирьох авторів: Арона Копштейна, Марка Зісмана, Петра Дорошка і Григорія Плоткіна Крім Дорошка всі учасники збірки не-українці. Можна булоб вітати той факт, що й неукраїнці на Великій Україні пишуть українською мовою. Ніхто з розумних німців не викине великого поета Гайне з німецької літератури тому, що він був жидівського роду Важне є не те, хто пише, а що він лише. Збірка „Зростання" містить у собі такі, наприклад, вірші, що показують виразно, який напрям тепер у моді в СССР:

„І нашої любови до нашої
партії злива,
І нашої відданости товаришу Сталіну мур
Розтопить, розчавить зрадників усяких Султан —
Галієвих*),
Винниченків, Троцьких та
інших продажних Петлюр". (Копштейн).

Як бачимо з цих чудових „поетичних" віршів, совєтсько-українська поезія старається виконувати пильно всі вказівки, що приходять з Москви. З Москви вийшов приказ — „сматреть веселей" (веселіше дивитися), і в відповідь на це Марко Зісман „співає":

„Я думаю, які щасливі ми
Сини колґоспу, фабрики і
рудні!
Новим життям струмують
наші будні,
Проймає світла радість
кожну мить".

Словом — „добре стало жити, стало весело жити", як звелів „мудрий Сталін"... Копштейн, Зісман і Плоткін пишуть про „веселе життя" в СССР взагалі, але Дорошко ще мусить вдарити і в патріотичну струну. Ось його „поезія":

„Встає перед мене моя
Україна,
Моя батьківщина, вітчина
моя.
Стою я на варті. Баґнет і
кулі
І я, і всі ми готові на бій.
На бій за велику Спілку
Республік,
Республік праці, заводів,
хлібів.
Встає Україна з кайданів
розкута,
Її я вартую, люблю і любив
Частину великої Спілки
Республік".

Отже віршований переказ постанови компартії про Україну, як „нероздільну частину СССР"... Булоб це смішне, колиб не було таке сумне.

*) Султан-Галіїв, татарський комуніст, що збунтувався був 1923 р. проти імперіялістичної Москви. Російські большевики розстріляли його за „національний ухил". — (Ред.).

„ЛІҐА ОБОРОНИ ПРАВ ЛЮДИНИ"

раптом пригадала собі советський терор.

„Ліґа Оборони Прав Людини і Громадянина у Польщі" — „Відділ у Львові" — розіслала до всіх редакцій львівських часописів такий комунікат:

„Управа львівського відділу Ліґи Оборони Прав Людини і Громадянина" приєднується до заяви Головної Управи Ліґи у справі московського процесу 16-ти. Ця заява звучить ось як:

„Головна Управа Ліґи Оборони Прав Людини і Громадянина, глибоко потрясена понурою драмою, яку советська влада уладила свому краєві і всьому світові, стверджує, що екзекуція над 16 комуністичними опозиціоністами, засудженими у московському процесі, та умовини, серед яких прийнято та виконано засуд — це глум з усякого почуття людяности. Адже серед розстріляних знаходились люди, які в Советській Републиці займали найвищі становища і цілі роки були провідниками російських робітників. Більшість засуджених була вже нешкідлива для уряду в моменті, коли могли назрівати пляни дальших терористичних замахів, зрештою нездійснених. Сам хід слідства залишиться назавжди тайною, яку засудженці забрали з собою до могили. До відома загалу дійшли тільки промови обвинувачених, які давали образ нечуваного споневіряння та упокорення. Атмосфера процесу, втягання до процесу на одній площині Троцького і „Ґестапо", страшна нагінка на обвинувачених у пресі і зборах, вкінці низка чолобитніх адрес, висиланих до Сталіна, все це викликує відрух найвищої відрази".

Друкуємо цей комунікат і питаємо від себе Головну Управу Ліґи Оборони Прав Людини і її львівський Відділ:

Щойно тепер почуваєте, високогуманітарні пані і панове, „відрух найвищої відрази"?! Чи до цього часу не було нагоди висловити своє обурення на те, що діється у Советах? Чи до цього часу було там усе в найбільшому порядку? Чи процес Спілки Визволення України, де було те саме прилюдне видовище наклепів і каяття, зааранжоване на те, щоб знищити передових українських культурних діячів, це була маловажна дрібниця? А смерть Скрипника, теж старого большевика, смерть Хвильового, розстріл Крушельницьких, Влизька, Фальківського, Косинки, Сказинського — всіх теж комуністів — це була кепська нагода для протесту? А на зимно орґанізований голод на Україні, якого жертвою впали міліони, а кільканацять-літній режім терору на Україні, на Кавказі, в усіх війною загарбаних краях советського Союзу, це була і є дрібниця?!

І треба було справді аж розстрілу 16-ти большевиків, щоб раптом посипались іскри святого обурення. Певне: як можна розстрілювати тих людей, деякі ще недавно самі орґанізували і проводили крівавий терор?! Адже вони ще могли віддати прислугу всім звеличникам „мокрої роботи", що досі залишала цілком байдужими філянтропів з Ліґи Оборони Прав Людини.

Мимохіть насувається думка: чи нинішній протест не викликаний тим, що серед розстріляних 16 большевиків аж 14 було жидів? Бо українці, білорусини, грузини, вірмени, кубанці — все це ніщо, — можна їх розстрілювати, нищити, гнобити до схочу. Але жидів? Та ще й „порядних" старих жидів-большевиків, заслужених для російської большевицької революції і революціонізації всього світу,— ні, це справді жах! Обовязково треба протестувати!... — („Діло").

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, в годині 3. пополудні, в гали церковній. Просимо членкиць прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючим членицям пригадуємо, щоб вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Олена Скробач, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, в годині 12-тій вполудне, в церковній салі при Оклей і Райс ул. На зборах будуть дуже важні справи до вирішення, тому обовязком кожного члена є явитись на збори. — М. Барабаш, предс.. Д. Кузьма, кас.; Т. Шпікула, секр.

Пієтизм.

Кришпульський дуже роботящий і совісний службовик. Стрічає його приятель на вулиці в чорному одязі та циліндрі. Біг скоро, розтручував людей.

— Тобі чого так спішно?

— Даруй, та я не маю часу. За чверть години маю похорон мого директора, а небіжчик приписував усе велику вагу до точности.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(24)

А що село? Що люди? Де є ті самі люди і що вони думають? Ах, люди. Не кажіть мені про тих людей. Боляче згадувати. Хіба вони вміють міцно хотіти, до змори працювати, битися з останніх тих справжніх, які тільки людині дано, сил? Ні. І, кажу вам ще раз, — ні! Вони рухаються, ходять, але без думки... Думки нема тієї, як то кажуть, живої, болючої, як оголена рана. І свідомости мало. Не кажемо, якоїсь великої свідомости, а навіть свідомости того, що вони до людей належать. Так, так... Горе це... Це якась виняткова безталанна, загнана і збита, мов макуха, юрба, яка не вміє відбити напору ворожого... Ціле село і всі, геть села навколо, забули за себе. Гримнула десь, Бозна де, гармата і все у крик, все в лемент, так ніби їх життя саме найважніше... А деж господарство?

Так думав огірчений Матвій. Не мав кому цього сказати. Сам собі думав, ступаючи широко полем, розмахуючи стиснутими пястуками... Часто дума в голос виривалася... Кантате тверде слово рвалося з придушених грудей і падало у порожній, безлюдний простір. Разом зі словом рвалося серце — насильно рвалося, ніби хто вирвав його, як ріпу. Які болі! Які невисказані болі! Лиш мужик знає їх, той, хто твердим хлібом кормиться, хто не чув ні холоду, ні спеки, хто не знав про існування нервів і бакцилів.

Матвій іде полем і, здається, це ступає местник, кара. Зупиніться і, погляньте в його обличчя. Ніхто не бачив такого грізного, зрізаного зморщками, чола. Кожний той зморщок кричить болем. Гляньте, очі його з червоними жилками, в яких горять блискавки. Гляньте, він навіть без кашкета і вітер, рвучкий осінній, що дме знад угорської долини, патлає його рідке волосся, ніби віхоть соломи. Поли його куцана розпадаються на всі боки, ніби якісь особливі крила особливого неземного птаха.

Він не йде, а летить. Не дивиться, що його великі широконосі чоботи лишають широкі сліди на свіжо зораній ріллі. Він все таки летить он під тими хмарами, які рвуться з його злисілої голови і застелюють все навкруги: землю, ліси і небо.

Так кожний день літає Матвій по своїх полях. І що виразнішали гарматні перегроми, то лет його збільшується, набирає особливого значіння...

А все таки одного дня Матвій увійшов до хліва, де стоять корови. Шість їх. Усі ланцюгами до жолоба поприв'язувані. Он Лиса, Манька, Ряба, Рогата. Он та, що цього літа на ярмарку купив — без назви. Далі шустра, рухлива корівка — Сивенька. Стоять усі по зросту — від ліва до права. Лиса найбільша, найтяжча, далі Манька...

Матвій відвязав дві і вивів на двір. Кликнув Володька. Цей має підганяти корови. Це ті — Манька і Лиса. Володько пас їх дві літі і знає їх, як і себе. Поважні корови, незворотні, тому і в шкоду менше ходили. Добрі були, слухняні... Шкода їх йому... і не шкода... Якось... Чомусь не шкода. Так, ніби це його не обходить...

Настя вибігла з хати, глянула... Здавалось, вона хотіла обняти ті тварини і горнути до себе. Замісць того попробувала за дійки, чи не повні, щоб за дорогу не набрякли.

Володькові всунула в руку вузлик хліба з салом.

Повели. Повели на продаж до Білої Крениці. Володько йде за коровами босий. У нього зовсім нема чобіт. Батько веде за повід корови і не промовить ні одного слова. Не хочеться йому в такий час розмовляти. Так і пішли. Через село, долиною до Башковець, через „казьонний" ліс. Володько вже знає цю дорогу. Торік же на „мобілізацію" їздив. За цілу дорогу тільки парою слів перекинулись.

У волості величезна черга. — Прийди, різун його матері, зі своїм і ще чекай, проси, поки то „вони" зволять забрати твоє добро. — Після корови важили і видавали „квітанції". З тими квітанціями треба йти в друге місце, щоб дістати гроші. За обидві корови дістав Матвій сто одинацять рублів і ще якісь там копійки. Видали цілу „катеринку", а решту рублями.

Матвій завязав тісно гроші у кінець шматинки, в якій був замотаний хліб. Коли продали корови і Володько лишився тільки з прутиком, яким підганяв, а Матвій навіть не дістав назад свого повода (добре, що не взяв ланцюга), обидва посідали на морозі і їдять хліб з вареним салом. Їдять мовчки. Матвій щось міркує, а Володько передумує все, що бачив. Після на Матвія якась злість найшла, чи що... Досить, що напало на нього неухильне бажання нечуваного марнотравства. Сам устав, пішов до крамниці і по часі виніс звідти цілу пляшчину лімонади та здоровенну булку. О, така булка напевно досить коштує.

Власними руками розтрощив булку на дві половині. Одна собі, друга синові.

— На! Хоч зїмо. Що зїмо, що випємо — то тільки й є наше. Кляті часи настали... А після пиячили порядно по черзі. Цілі три копійки луснули, як і не було. Володько з приємністю потягнув гострого шипучого напою. Втомився, та й ноги кляті попідбивалися, а до дому ще верстов двацять, бо рішив Матвій чомусь через місто Кремянець вертатися.

Хай хоч побачать, як там тепер виглядає, що пороблює „жидва".

Треба рушати. Сонце не стоїть на місці. Воно вже давно зійшло над кремянецькі гори, туди, де стація знаходиться.

Йдуть сошею. Повз казарми, повз велику, з червоної цегли, похмуру „ґарнізонову" церкву, повз військовий цвинтар. Сюди й туди без кінця і перерви їдуть обози.

Дійшли до стації. Володько в душі вдячний батькові, що пішли сюдою. Хай це яких шість верстов більше. Пусте. Він же ще ніколи не бачив ані залізної дороги, ані поїзду, ні паровозу. Колись, бувало, ще в Лебедині, коли забірався поза Мартинів запуст на пригірок, бачив дим з поїзду. А то далеко, верстов дванацять було. А може то і не з паровозу був дим. Може то просто собі якийсь дим та й годі. Але для Володька то був особливий дим і він дуже радо ловив його своїм далекозорим оком.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕ СВОБОДА, А ДЕ ТИРАНІЯ.

Велика частина теперішньої виборчої кампанії обертається довкола питання свободи. Просто кожда партія говорить про свободу, доказуючи, що вона стоїть за свободу, котрій загрожує противна партія.

Причинок до цеї боротьби подав у своїй промові, виголошеній у Нюарку, Ню Джерзі, бувший демократичний сенатор Джеймс А. Рід. Він каже, що „новий розділ" це тиранія, що він мусить довести до деспотизму, що надія на врятування свободи залежить від того, чи впаде Рузвелт і буде вибраний Ландон.

З газетних донесень не видно, щоби бувший сенатор Рід подав у своїй промові, що саме він розуміє під свободою. Це декому може видаватися зайвою справою пояснити таке загально вживане слово, але є люди, як, наприклад, відомий адвокат і політик Термен Арнолд, що кажуть, що якраз тому будуть голосувати за Рузвелта, що він стоїть за свободу. До того є люди, що довше пожили в світі й жили з відкритими очима, котрі кажуть, що якраз гарні слова, що їх уживається кождого дня, треба за кождим разом пояснити.

ЩЕ ОДИН ДЕМОКРАТ ЗА ЛАНДОНА.

У газетах появився лист, який Додлі Філд Мелови, визначний правник, заступник секретаря стейту й колектор нюйорського порту за президентури Вилсона, вислав до губернатора Ландона, кандидата Републиканської Партії на уряд президента.

У цьому листі Мелон заявляється за кандидатуру Ландона, а заявляється з зовсім оригінальних причин. Він каже, що економічна політика президента Рузвелта була з основи хибна. Що „новий розділ" на ніщо не придався й коштував край дуже багато. Що в Америці почалися кращі часи не через „новий розділ", а тому, що найвищий суд Злучених Держав „новий розділ" зніс як незаконний.

Як бачимо, Мелови говорить про факти: „новий розділ", поправу економічних умовин, судові рішення, але про ці факти він висказує свою думку, яка стоїть у разнім противенстві до думок, що їх висказує президент Рузвелт та його прихильники як, наприклад, відома письменниця Фені Герст. Мелови умово менше-більше дорівнює Рузвелтові й Фені Герст. Він займав високі державні уряди. Він є признаним у світі авторитетом у праві. І ось він про цю саму справу висказує думки, зовсім противні від звичайних думок прихильників поновного вибору Рузвелта.

ЛЮБОВ І СВОБОДА.

Один жіночий журнал, що став недавно виходити в Ню Йорку, подає на окладинці власне оголошення. На горі оголошення видніється великий наголовок: „На пятій Евені любов інакша!" Під наголовком красується прекрасна фотографія дівчини, що схиляється на груди молодому чоловікові й дотикає легко його руки. Він несміливо дотикає її рамен.

Наголовок і образок певно вистарчать, щоб заставити пересічну дівчину почати читати це оголошення. Перші речення оголошення затягнуть її дальше. „Подумайте тільки про поважні труднощі дівчини, що живе в Ню Йорку. Вона має мрії в своїм серцю. Вона рішена добути те, чого вона бажає, чи це нова сукня, чи нове мешкання, чи новий чоловік". Котра жінка не буде тепер читати далі, до самого кінця?

Очевидно, висновок оголошення такий, що всяка дівчина, яка тільки хоче знайти відповіди на ці питання, повинна читати цей журнал. Виходило би, що, як вона буде читати цей журнал, то потрапить сповнити свої мрії, дістати все, чого забагне, чи нову сукню, чи нову хату, чи нового чоловіка. І то не тільки нового чоловіка, бо звісно нового чоловіка можна дістати за гроші, але не здобути собі його любови.

ЯК З ЛЮБОВЮ.

А проте, чи справді воно так є? Чи справді, купивши кождого тижня цей журнал за 15 центів, дівчина вже дійсно пізнає, як виглядає любов на Пятій Евені? І чи справді вона добуде собі все, чого тільки забажає: сукню, хату, чоловіка?

Та чи багато знайдеться дівчат, що, прочитавши це оголошення, застановляться, чи справді це оголошення говорить правду? Чи не піде більшість за цим оголошенням, про ці питання зовсім не думаючи?

І коли так воно є з оголошенням щодо читання журналу, то чи можливе таке саме в політиці? Як можливо заганяти дівчат до читання журналу, обіцяючи їм нову сукню, нову хату, нового хлопця, то чи не можливо заганяти до партії, обіцяючи нову роботу, свободу, добробут?

І коли варт би дівчині при читанню оголошення газети з обіцянками певної нової сукні, нової хати, нового хлопця, застановитися над цею обіцянкою, то чи не варт би задуматися над політичними обіцянками? Коли нічого не здержує хитрого завідувача нового журналу промовляти до неоглядних дівчат, то що здержує завідувача політичної кампанії промовляти до неоглядних виборців?

Пять хвилин перед смертю.

Бандита засудили на кару смерти. В пятій годині рано вивели його на вязничне подвіря, щоб виконати смертельний присуд.

— Може маєте якесь останнє бажання — спитався при шибениці прокуратор.

— Так, — відповів бандит — я хотів би виголосити кілька слів перед мікрофоном.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

З приводу 44-літніх уродин гром. Михайла Гурина, члена У. Н. Союзу, відбулася забава, на якій гром. Іван Чорний попросив присутніх гостей, щоб вони зложили жертву на визвольну боротьбу. Отже жертвували по $1: М. Гурин, О. Кінаш, А. Ленко, Й. Муха й Теодосія Гайдамаха. Разом висла но через Обєднання $5. Збірку переслала Станислава Гурин.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОМУНІЗМ ЦЕ УМОВА ХВОРОБА.

Недавно закінчив Гарвардський університет свій 300-літній ювилей. На цей ювилей зіхались учені з цілого світу й виголосили на ньому низку цікавих наукових відчитів. Проф. Л. Гінсберг виголосив доклад про комунізм.

Докладчик говорив, що після довгих студій над тими людьми, що вірять у комунізм і його пропагують, він прийшов до переконання, що в їх головах мусить бути якась недостача, якесь мізкове забурення. Бо колиб їхні мізки були в порядку, то вони бачилиб ту розбіжність, що існує між їх словами і дійсними фактами; вони бачилиб, що рівноправність, про яку комуністи так багато говорять, є обманом, бо у практиці в комуністичній Росії існує найгіршого роду безправство. Комуністи в Росії завели низьке рабство і неволю. Вони обдурили маленького чоловіка, робітника чи селянина, потоком своїх облудних фраз.

Професор радив, що нераз варт застановитися зовсім холоднокровно над словами і тактикою комуністів, які говорять, що комуністична система є найліпша, що кожний чоловік зокрема матиме у комуністичній державі подостатком гроша і добрі заняття; що уряд складатиметься виключно з робітників і селян та що дбатиме тільки про інтерес робочого народу. Говорять це все комуністичні агітатори навіть нині, по кільканацятьлітнім комуністичнім експерименті в Росії, де люди гинуть з голоду, де панує крайня нужда, де жмінка людців має необмежену владу робити з рештою людей те, що їм захочеться.

В американській системі, говорив докладчик, ми є свобідні. Кожний може працювати й виконувати таку роботу, яка йому подобається. Кожний може робити у своїм званню такі успіхи, на які спроможеться його спосібність. Під комунізмом свобода здушена, а враз з нею наложено карби на розвій індивідуальности.

Індивідуальність це прообраз божий. В індивідуальності міститься вільна воля чоловіка робити щось так, або інакше. У ній містяться наші здібности, вона підносить нас понад звірята. Індивідуальність це прикмета чоловіка. Вона позволяє нам мати ріжного роду ідеї, ці ідеї розкривати, вияснювати, обороняти. А комуністи стараються здушити індивідуальність. Вони переслідують життя і думки чоловіка та стараються його через те знизити до рівня звірини.

Ті люди, що вірять комуністичним агітаторам, хоч мають стільки наочних доказів, що ідея комунізму є фальшива, облудна й нездійснима, мусять мати якийсь дефект у своїй голові. Інакше годі зрозуміти їх поведінку.

Якби в Америці розділив усе майно між усіх горожан і якби кожному дав рівну силу правити, то як довго такий лад вдержавсяб? У першій мірі повстав би хаос. А далі прийшли би хутко до влади ті, що мають фізичну силу. А що люди науки й інтелекту звичайно не мають великої фізичної сили, то їх відразу відкиненоб на бік. Зниклиб усякі наукові, бізнесові, технічні й економічні генії, а їх місце заняв би сильний фізично дикун.

Цього докладу професора слухали десять тисяч людей. Серед них було багато таких, що самі були затроєні комуністичним духом. Одначе вони мовчали і не пробували обороняти комуністичної ідеї.

Передаю зміст поглядів докладчика, щоб звернути нашу увагу на те, що науковий світ починає в гострий спосіб таврувати цей комунізм, що то так тяжко прибив наші українські землі. Міліони наших людей заплатили за нього життям, а ціла наша нація заплатила своєю політичною незалежністю. Та овіяні духом націоналізму, творимо нові сили, щоб таки скинути з себе це московсько - комуністичне ярмо.

М. Давискиба,
Бостон, Масс.

СЛУХАЙТЕ!
СЬОГОДНІ, В ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ
пана М. ПІЗНАКА,
Голови Української Дивізії при Департаменті Горожан Чужих Мов у Комітеті Демократичної Партії
РАДІОСТАЦІЯ WBNX.
Година 7-а до 7:15 ввечір.
НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОСЛУХАТИ

Локкі для Вас
—Це є Легке Курення!

ДЛЯ "ПОНАД ЧАСІВЦІВ" — Легке Курення!
Пильнуйте, що курять північники... палячі опівнічного Світла. Це не дивно, що вони посягають по Lucky! Спосіб, в який вони запалюють одну сигаретку за другою — не дивно, що вони вдячні за охорону з легкого курення . . . Lucky Strike!

Коли ви посягаєте по другий ... і другий!
Може ви ніколи не сиділи протягом самотної ночі — працюючи і курючи годину за годиною, запалюючи одну сигаретку від другої — залежучи від підбадьоруючого диму вашого сигаретка, що підтримує вам товариство і помагає вам. В такі часи як ці, ви є вдячні за легке курення... за Lucky Strike! Тому, що ви можете курити навіть цілу ніч, ви можете бути певні, що легке курення буде лагідним для вашого горла. Lucky Strike це є одинока сигаретка, що дає важну охорону "Toasting". І дальше, поскільки ваші Luckies є зроблені з найніжніших і найбільш лагідних середніх листків тютюну, ви знайдете що вони смакують вам добре — цілий день — і цілу ніч, також!

★ ★ БЛИСКАВИЧНІ ВІСТІ! ★ ★
Пробував 14 разів без успіху — потім виграв 4 рази за порядком
Рут Гофф, стенографістка в Іст 68-ої вулиці, Ню Йорк, брала участь в "Свіпстейкс" від часу як вони почалися, але ніколи не виграла, аж місяць тому назад. Потім дійсно вона попала і виграла 4 рази за порядком.
Чи Ви вступили вже? Чи Ви виграли Ваші прекрасні Lucky Strikes? Наставте радіо на "Your Hit Parade", в середу і суботу вечерами. Слухайте, судіть Ваш Lucky Strike "Свіпстейкс."
І якщо Ви вже не курите Luckies, купіть пачку сьогодні і спробуйте їх також. Можливо, що Вам бракувало чогось. Ви будете вдячні перевагам в Luckies—Легке Курення з багато, цілком-дозрілого тютюну.

Norman Rockwell
LUCKY STRIKE "IT'S TOASTED" CIGARETTES

Luckies—легке курення
З БАГАТОГО, ЦІЛКОМ-ДОЗРІЛОГО ТЮТЮНУ — "IT'S TOASTED"
Copyright 1936, The American Tobacco Company

НЕ ЗАБУДЬТЕ! ЩО СПЕЦІЯЛЬНІ ЦІНИ фірми СТАСЮКА
БУДУТЬ ОГОЛОШУВАНІ КОЖДОЇ ПЯТНИЦІ
ЗВЕРНІТЬ УВАГУ
ЗАВТРА
НА ОГОЛОШЕННЯ В „СВОБОДІ"
ГОЛОВНИЙ СКЛАД І ФАБРИКА: 124 First Ave., New York City
ФІЛІЇ: 628 — 5TH AVENUE, 121 NASSAU AVENUE, GREENPOINT, Brooklyn

BARGAINS FROM OUR BOOKSHOP
Would you pay a penny for a song?
How many Ukrainian songs do you know?
Does your club like to get together and sing folk songs?
Do you sing, play the piano or violin?
Then purchase a copy of the attractively bound book
201 UKRAINIAN FOLK SONGS
FOR $2.00
(a penny for each song)
It contains the most popular Ukrainian melodies, with Ukrainian and English titles, music, words and verses. Order today from the Svoboda Bookshop, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
P. S. If you already have a copy, consider giving this book as a gift to some lover of Ukrainian music.

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА (ГУРТОК Ч. 9) І ВІДДІЛ О. Д. В. У., ч. 70, ім. СТ. БАНДЕРИ в Нюарку, Н. Дж., повідомляють, що

:——:—: влаштовують :——:—:

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ

з нагоди 60-ліття В. КУРМАНОВИЧА, генерала хорунжого Української Армії

В НЕДІЛЮ, 11-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1936 Р.

В СІЧОВІЙ ГАЛІ,

229 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.

Початок: година 2:30 пополудні.

В програму входять співи і деклямації. Про життя і діяльність ген. Курмановича говоритиме **т. С. Присяжний**. Від молоді промовить **п. С. Шумейко**. Святочну бесіду виголосить: **д-р Л. Мишуга.**

Громадяни! Минуло 17 літ від цеї хвилі, коли Українська Армія під проводом генерала В. Курмановича доконала великих і геройських діл. Це минуло 17 літ від часу геройської офензиви зпід Чорткова.

Запрошуємо всіх українців з Нюарку, як і з околиці до численної участи в цій академії, на якій пригадаємо собі ці славні хвилі та віддамо пошану заслуженому воїнові Української Армії — ген. Курановичеві. 235-6

Управа Стріл. Гуртка і Відділу ОДВУ.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ДУБЛЯНИ, ПОВ. САМБІР.

Шановні наші односельчани! Звертаємося до Вас з великим проханням: Українці в Дублянах задумали побудувати свій Украньский Народній Дім, який став би нашою національною твердинею та в якому розвивалосяб наше національне життя. В нашім селі є три четвертини поляків. Тільки одна четвертина українці. Уряд громадський є в руках поляків і він трактує нас по мачошиному. Коли поляки хочуть будувати свій дім, то мають на це громадські гроші і дістають громадську площу. А для нас нема нічого.

Всетаки ми не хотілиб топитися в польському морі. Ми хотілиб жити нашим власним національним життям. У нас у Дублянах є вже від кількох літ своя читальня „Просвіти", одначе ця читальня тиняється по всіх хатах, по чужих домівках, і щойно цього року ми рішили приступити до будови власного Народнього Дому, в якому можна би було примістити нашу читальню.

В тій цілі ми вибрали в селі читальняний комітет і цей комітет відніся з проханням до громадян Івана Пінцура і Онуфрія Зазулі в Америці, щоб вони занялися збіркою на ту ціль серед односельчан з Дублян. Вони відгукнулись на наше прохання і заложили там свій комітет будови Народнього дому в селі Дублянах.

Ми прохаємо всіх українських громадян, щоби були ласкаві прийти нам з помічю у вибудуванню цього дому, а ми з вдячністю запишемо їх імена у наших серцях. Гроші прохаємо слати на адресу нашого комітету, або на адресу американського комітету.

За комітет: **Андрій Вихацький**, голова, село Дубляни, почта Дубляни, коло С. Самбора, Галичина.

В американський комітет входять: **Онуфрій Зазуля**, голова; **Анна Наконечна**, секретарка; **Іван Пінцура**, скарбник: 2613 E. 31 Street, Lorain, O.

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ 65-го ВІДДІЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (О.Д.В.У.)

:——::——: влаштовується :——::——:

ДРУГИЙ РІЧНИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 10-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

В ГАЛИ У. Н. ДОМУ, 214-216 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.

До танців буде приграватн популярна орхестра братів ВАНАТІВ.

Початок забави в годині 8-мій ввечір. — Вступ 35 центів.

До участи в балю запрошуємо Братства, Товариства, Сестрицтва, Жіночі Клюби та всі Клюби Молоді, як також все патріотичне громадянство. Вельми Шановні Громадяни, старші і молодші, місцеві і околичні, прийдіть всі громадно на цей баль. За добру забаву ручить 235

Комітет.

GENERAL ELECTRIC

Focused Tone Radio

ГОЛОВНА КВАТИРА НА G E КОМБІНАЦІЇ РАДІЯ малі і більші. — $20 даємо за ваше старе радіо. Гарантуємо, що на нових радіях G E дістанете кожну стацію, ліпше, як на інших радіях.

MODEL E-79 COMBINATION

7 Tubes - Extra I.F. Stage - 3 Bands - 540-18.000 KC Coverage - 5 Watts Output - 12-Inch Speaker - Junior Sliding-rule Tuning Scale - Automatic Dual Vernier - Knob Band Indicator - Full A. V. C. - 2 Point Tone Control - Bass Compensation - Wave Trap. - Phonograph Features Constant Velocity Motor - Automatic Stop - Record Compartment for 50 records - Balanced Lid Support - List Price $99.75.

MODEL 79 COMBINATION

MODEL E-61 TABLE

6 Metal Tubes - 2 Bands - 540-17000 KC — 2200-7000 K Coverage - 5 Watts Output - 8 Inch Speaker - Junior Sliding-rule Tuning Scale - 5 to 1 Vernier - Full A.V.C. - 2 Point Tone Control - Bass Compensation - Power Line Noise Filter - Wave Trap - 12 M.V. Sensitivity - 75 Selectivity - List Price $29.95.

MODEL E-61 TABLE

Коли ваше радіо добре не грає, коли направа його більше коштує, як воно вартує, то ЗАМІНЯЙТЕ його в нас за нове раідо. Дістанете за своє радіо 20 долярів і будете мати найліпше радіо, яке може бути. Бере всі стації з Америки й Европи.

Зайдіть до Сурми поговорити. Відчинено кожного дня до 10-тої вечором, і в неділю. Як не можете зайти, закличте по нашого заступника. **Кличте: DRY DOCK 4-3752.** Заходіть або пишіть: 219

SURMA

103 AVENUE A, (BET. 6th & 7th STREETS), NEW YORK, N. Y.

Слухайте Української Програми Сурми. Стація WBNX, 1350 Kc. Кожної суботи в 4-тій пополудні.

В Сурмі також продають: G. E. WASHING MACHINES, VACUUM CLEANERS, IRONS, TOASTERS and REFRIGERATORS.

— Пані (до нової служниці): Чому ви покинули ваших попередніх господарів?

Служниця: А чи я питаюся пані, чому паню покинула попередня служниця?

—o—

— Слухай Моріц! Ти міг би направду часом викупатися!

— Що?! Таж я купаюся що дня!

— Так? То ти повинен змінити хоч раз воду!

„СЛОВЯНСЬКІ СПОМИНИ"
ПШЕНИЦЯ І МІД

Визначний соліст
ЖИГМОНТ СВЕЖИНСЬКИЙ

— і —

ЗЕДНАНИЙ СТРУННИЙ АНСАМБЛЬ

на радіостації WBNX, 1350 Кс.

В ЧЕТВЕР ВІД 9:45 ДО 10:00 ВВЕЧІР

Заходами Ґазової й Електричної Групи Сконсолідованої Едисонової Компанії в Ню Йорку, Інк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО молодого чоловіка з добрим характером, котрий любить механічну роботу. Мусить уміти їздити автомобілем і розумітись на радіях. Платня 25 долярів на тиждень(8-годинний день праці. Голоситись до: 235-7

S U R M A,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

НА ПРОДАЖ мала фарма, близько Милвил, Н. Дж., дуже добра для плекання курей, 3 акри землі, майже новий дім на 5 кімнат і інші будинки, малий город. Є близько фабрики. Мусить бути продана з причини розподілу спадку. Ціна $2,000. Голоситися до: **A. HYDIK, R. D. 1, Carmel Rd., Millville, N. J.** .. 235-48

ПОШУКУЮ чоловіка й жінки, бездітних, як суперінтендента до Furnished House. Мусить бути досвідчений, мусить уміти доглядати огрівальної печі, мусить були завсіди тверезий й уміти добре англійську мову. Даю дві кімнаті з меблями до мешкання. Платня згідно з умовою. Голоситись: **M. KOVALIUK, 164 W. 83rd St., New York City.** 232-7

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ.

Біль в руках, ногах, крижах, зимно в ногах, а поза шкірою як би муравлі лазили. Ті недуги уступають по ужиттю "SORKO". Слоїк коштує $4.00. Належитість висилайте разом з замовленням на адресу: 225-

CH. LOZINSKI, Dept. S,
2325 N. Mulligan Ave., Chicago, Ill.

ПОСПІХ ПЕРЕШКОДОЮ УСПІХУ В НАУЦІ

(Подає Освітне Бюро).

Дорослі люди не повинні намагатись набувати знання нашвидко, перешовши короткий, кілька тижневий курс, — як заявляє д-р Джордж С. Сноді, професор психольогії університету Індіана, котрий перевів низку спроб для провірення здібностей студентів ріжного віку в цілі набуття нового знання. Короткі „двотижневі" курси скорого писання чи чужої мови це недостаточне навчання.

Коли доросла людина починає науку, якої ніколи передтим не пробувала набути, потребує перерв між лекціями, бо початковий процес розвитку думки поступає повільним кроком. Опісля, як уже думка розвинеться, функції прибирають противний оборот. Підчас цеї пізнішої фази навчання час спочинку між вправами в науці служить тільки до замішання.

Дорослі люди, не зважаючи на умову зрілости можуть дійти до наміченої цілі всього два відсотки скорше як вісімлітня дитина, коли з поспіхом пробують набути нове знання та без перерв на спочинок між лекціями, — як виказують досліди д-ра Сноді. Коли дорослим людям дати 24 години перерви між лекціями, тоді їх здібности до нового знання підходять на 73 відсотки вище дітей.

Передові актори й атлети тратять на силах з початком своїх карієр через надмірне одушевлення та натиск зі сторони публики, — наднмінює д-р Сноді як приклад зі спроби закороткого навчання. З другого боку, каже д-р Сноді, є випадок Т. А. Едісона, котрому поручено підчас світової війни зладити прилад для висліджування субмарин. Він замкнувся на три місяці до праці, бо знав, що його ділова сила залежить від рівноваги та стійкости.

„Коли початок розвитку покладено на добрих основах", каже д-р Сноді, „предмет може видержати більше натиску".

ФЛІС.

Легкодушний.
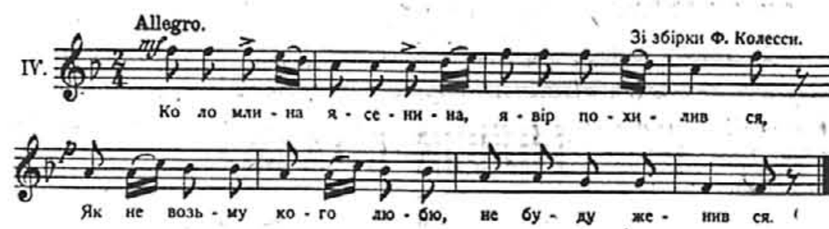
— Не позволю тобі за нього вийти! Він занадто легкодушний.

— З чого мама здогадується про те?

— Бо хоче оженитися з тобою!

201 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ ПІСЕНЬ,

ЗІБРАНИХ В ОДНІЙ ГАРНО ОПРАВЛЕНІЙ КНИЖЦІ.

Всі ті пісні уложили на фортепян наші славні музики: Д. Січинський і С. Людкевич. Кожна пісня має мельодію у верхнім голосі, отже всі 201 пісень можна співати або грати на якімнебудь інструменті.

Всюди і при кожній нагоді, вдома, в товаристві, в клюбі, в школі, на концертах і при всяких виступах грайте й співайте ті зібрані й видрукувані у цій книжці пісні.

Ціна лише $2.00, себто одного цента за одну пісню.

Замовляйте ще сьогодні у книгарні „Свободи":

"SVOBODA," 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Після розправи.

Злодій станув перед судом обвинувачений у крадежі. Обвинуваченого боронить здібний адвокат. Завдяки знаменитій обороні суд увільнив злодія. Адвокат виходить з зі суду. По дорозі адвокат каже:

— Добре боронив я вас, що?

— Велика штука! — відповідає злодій. — Колиб я був знав, що я такий невинний, як пан меценас доказував судові, то я взагалі не брав би адвоката!

ВОРОЖБА.

— Я був учора в ворожки.

— І щож вона тобі сказала?

— Цікаве: випророкувала мені, що впаду жертвою обману.

— І воно справдилося?

— Так, зовсім. Сказала заплатити собі пять долярів!

—o—

— Кого називаємо песимістом?

— Людину, якій справляє приємність робити неприємність іншим.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N.Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

ЦЕРКОВНО-НАРОДНІЙ СПІВАНИК

під нотами на три і чотири голоси, зібрав і уложив

о. Віктор Матюк.

ЧАСТЬ І: Пісні перед і по науці і 24 пісень зі св. Літургії. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскресні від 1. до 8. гласу; Прокимени Літургійні від 1. до 8. гласу; Пісні із Вечірні; Пісні з Утрені. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великдень з воскресної Утрені; Пісні на Празники Господні; Богородичні; Святих; **Коляди.**

Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друк нот є дуже читкий. **Ціна $1.50.**

Замовлення на С. О. D. не висилаємо. Пишіть до:

"S V O B O D A"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

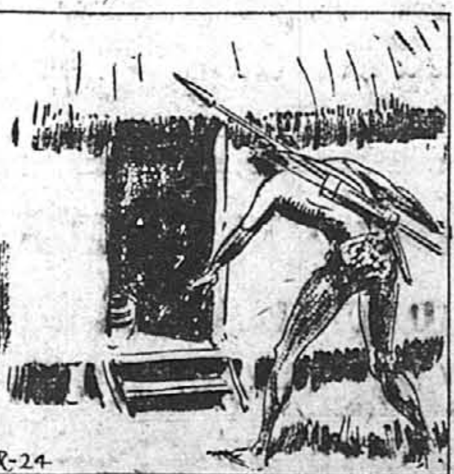
ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (24)

Тарзан не звертав уваги на благання Оранда, який попав у великий жах, коли побачив, що Тарзан старається вислідити хижацьку смерть. Розвівши над Тарзаном руки, він тільки охкав. Тарзан концентрував усю свою увагу на слідах і посувався за ними все далі й далі. Оподалік за ним ішла громада чорних, теж переляканих, як і Орандо.

Запах слідів леопарда, за якими йшов Тарзан, ставав чимраз сильніший. Сліди вели в напрямку колиби. В голові Тарзана бушували ріжні гадки. Невже, думав він собі, цей леопард є вишколений якимсь хитрим чародієм, щоб виконувати цю злочинну роботу? Серед чорних нераз траплялися дуже хитрі люди, які опановували сили природи.

Нагло слід закрутився і попровадив просто до колиби. Тарзан здержався перед дверми. Він, наче лісовий звір, ненавидів лізти на чужу територію, що була для нього невідома. Його ніздрі розширилися. Ще раз вдихнув повітря, що було змішане з запахом леопарда. Тепер він не мав найменшого сумніву, що знаходиться на правильному хляху.

В цій темній колибі знаходилася та невідома сила, що вбивала людей. Що це за сила, він ще сам не здавав собі справи. Одначе він був тепер рішений за всяку ціну цю силу розкрити. Нагло в середині колиби роздався притишений стогін. Моментально рука Тарзана сягнула по ніж при боці. Тарзан був готовий до нападу.